

de bewijspiaatsen
ift" pag. 26).
want die heele
ter harte nemen
oo ook de herin
heeten bekennen

sie-voorstellingen
i, smeedt, ploeg
raak zoowel de
Deze reproductie
gen, die uit he
gaan vanwege
ware pijnen. De
heb barenswet
t maakt getier
vs 19).

der aarde" e
r op, dat de ge
g liggen, dat nie
od kent het die
endel, een deks
arom is het o
verwinnen, wa

Oude Testamen
oofd meer na
van de gezichte
wordt tgebruik
"meer algemeer
nden oorspron
staats vanwaar
e ontspringt. In
rt op; men moe
m dingen te ver
Men kan o
n, toesluiten, en

trum des leven
worden. De teks
de uitgangen de
rechte toegepas
nners beteeken
en blijkens Job
et onderbewust
en. Het hart be
stijgen ze op u
door levende
le wacht houden
ij de Zeventige
veinig voor. Vol
nier de zedelijk
neer naar vore
het hart, Sata
is Woord word
emt het daarin
us het hart he

eten geschieden
ge koorts en die
breiding en da
geworden.

plek, want hier
centreren! Zoo
aan het verteer
a „latere uitleg
aan schuldige
hebben te ken
geheel vertéer
uitleg" al hee
ens tot een zeker
oofit! Het is zo
likwijls al moe
te toonen, dat e
e nog volop aan
ter niets te ken
an mee? Aldus
de reddingsark
huis nog langer
streef hem daar
stand van haar
al, dat een wer
ersdiagnose dus
verpleegster niet
toch duidelijk
chemeren; maar
rvoor tevens on
arts te krijgen
on maken, dat d
hreef dan: „No
eurig onderzoek
lmatig en nood
enis om vast te
omstg is". Le
nar „of hij van
schrijft dan ver
Röntgen-onder
specialist". U
dokter de diag
liever niet stel
iemand wist he
Ook ná de ge
le dokter sterf
t. Geiger twijfel
ant: „De dokter
nog eens van d
ek. Op ons uit
zoek wel wiste
en, was hij ze
ch-eigenlijk ge

onderbewuste leven. Van een hart, dat als centrum het bewuste leven bestuurt, kan dit niet gezegd worden. De uitbreiding in beteekenis van hart in het Nieuwe Testament ligt in het aannemen van besluiten en wilsmotieven, die onderbewust in het hart verborgen liggen, blijkens Hand. 11: 23, 1 Kor. 7: 37. Vaak komt het hart voor in verbinding met het Griekse woord *dianoia* en nous, die ook onderbewust denken kunnen beteekenen.

De vraag of de term „hart" in het Nieuwe Testament soms voorkomt in den zin van geweten, moet met het oog op Rom. 2: 15 e.a.p. toestemmend beantwoord worden. Niet het geweten als een stem Gods, maar als een complex van bezwarende gedachten, die oprijzen uit het hart. Luc. 21: 34, Marc. 7: 21; Luc. 2: 35). In deze uit het onderbewuste opklommende gedachten schuilt nog een medeweten met de wet Gods. Ze zijn omkleed met een sterk gevoel van onlust, waardoor het hart vaak dik, vet, hard, stijf en ruw als diamant wordt. Het kennen dat soms aan het hart wordt toegeschreven, b.v. het hart kent zijn eigene droefheid, en „God gaf hen een hart om te verstaan", is de met gevoel omkleede opmerkzaamheid, die door pijn of door Gods Woord wordt geprikkeld om acht te geven op een ding.

Het hart is in de Heilige Schrift niet het ik, vanwaar de ziel (*monadēm*) en de geest (*neusadēm*) uitgaan, want de onderscheiding van centrum en peripherie kent de Schrift niet. Voor ons is die onderscheiding oomisbaar, omdat wij analytisch denken en betoogen, maar de auteurs van de Heilige Schrift hadden daaraan geen behoefte.

Wat wel voor hen een groote vraag was, was de verbinding van het actieve deel van het zieleleven (geest) en het receptieve deel (hart). Daarvoor werden bijzondere termen gebruikt, waaronder „ziel" een voorname plaats bekleedt, zooals ons nader zal blikken.

Den Haag.

L.O.S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Dr. John R. Mott.

Dr John R. Mott is een van de meest bekende en op den voorgrond tredende figuren in de zendingswereld. Zelf is hij nooit uitgezonden als missionair dienaar, doch hij heeft desniettemin meer voor de komst van Gods Koninkrijk gedaan

wedig arrogant en ik kan het niet laten, naar aanleiding hiervan een paar „aphorismen" van Soer te citeren, die een dergelijke mentaliteit juist typeeren, n.l. deze:

„Het gemak, waarmee ondeskundigen medische zaken plegen af te doen is verbluffend". Onbevoegden plegen niet te twijfelen." (96)

Dus zelfs zóóveel later wilde de dokter er nog niet aan, zonder X-foto een wervelaandoening aan te nemen.

Nu maakte de dokter Geiger in den brief ook nog bang (vermoedelijk dus om hem onder betere behandeling te krijgen) voor verlamingsverschijnselen, voor het geval het werkelijk een wervelaandoening zou zijn. En na dien brief kreeg Geiger ook van die verschijnselen, voor een halven dag. Nu vind ik dit bij een wervelaandoening, die tot zulke alarmeerende verschijnselen aanleiding gegeven zou hebben, wel wat vluchtig; en Geiger geeft het uur op (n.l. tegen middernacht!) dat ze weer verdwenen, dus plotseling! Nu verdwijnen zulke verlamingsverschijnselen uit den aard der zaak niet plotseling. Ik vermoed sterk, dat vrees ervoor, naar aanleiding van den brief van den dokter, wel de schuldige zal zijn voor deze „verlamingsverschijnselen", waarvan hij er echter geen enkel beschrijft (terwijl hij overigens wel uitvoerig zijn symptomen beschrijft); en temeer vermoed ik dit, waar Geiger, blijkens een vorig verhaal van hemzelf over zichzelf, niet geheel vrij blijkt te zijn van neurasthenie en hypochondrie.

Ik constateer dus, dat die diagnose „verteerde wervel" niets meer is dan een bewering; er zijn geen gronden aangevoerd, waardoor die diagnose eenigszins meer waarschijnlijk zou worden.

We vervolgen nu het verhaal. Er was dus een ingezonken plek ter plaatse van het vroegere abces. Een abcesbodem is nu eenmaal niet volkomen glad en één plek moet allicht de diepste zijn. Elken dag werd Geiger door zijn dochter verbonden. „Dagelijks bij het verbinden wijdde zij al haar opmerkzaamheid aan den wervel en op een goeden morgen zeide zij opeens: „de plek van den ingezonken wervel is weer gelijk en hard geworden". En Geiger jubelt „Het wervelbeentje toch, dat geheel verteed was, zooals de dokter in zijn schrijven had te kennen gegeven, was weer in orde zonder eenig menscheijk toedoen". Dit laatste is dus weer gebaseerd op die veronderstelde diagnose. En klinkt zoo inderdaad wonderbaarlijk. Veel waarschijnlijker is echter, dat in die dagen, waarin gewoon verbonden werd, de abcesholte vol

dan één van hen, die op een bepaald zendings-terrein werkzaam waren.

Hij is toch de groote organisator der nieuwere wereldzending.

Organiseeren is hem aangeboren. En al is organiseeren niet alles, toch is het heel veel. Een goede organisatie bevordert den arbeid zelf, terwijl veel werk mislukt, in ieder geval gevaar loopt te mislukken, als de noodige organisatie ontbreekt.

Een typisch voorbeeld van zijn talent vinden wij in zijn meest bekende boek: „The Evangelisation of the world in this generation". Dat dit boek van 250 bl. voor slechts 6d (zes stuivers) te krijgen was, merken wij slechts terloops op; het gaat ons meer om den organisatorischen geest van Dr Mott, die ook in dit boek duidelijk voor den dag treedt. De lijst van hoofdstukken is toch een „analytical index" geworden. Zoo wordt Chapter I, „Definition, or, what is meant by the Evangelisation of the world in this generation", verdeeld in drie hoofddeelen, die elk weer onderverdeeld worden. Zoo heeft deel III, „Its meaning stated negatively", zeven van die onderdeelen: 1. „It does not mean the conversion of the world in this generation", p. 8; 2. „It does not imply the superficial preaching of the Gospel", p. 9; 3. „It does not signify the Christianisation of the world", p. 9; 4. „It does not involve the support of any special theory of eschatology", p. 10 enz. Zoo heeft de lezer dadelijk een inzicht in het systeem van het boek.

Bij het talent van organiseeren komt een geweldige belezenheid; heel de zendingslectuur heeft hij onder de knie; genoemd boek geeft b.v. een „Bibliography" van 16 bl. En zoo is het met al zijn werken; hij wekt daarmee op tot zelfstandige studie en geeft tegelijk de bronnen aan.

Vere is hij van eenzijdigheid in dezen. Hij wil meer weten dan bepaald hetgeen op de zending betrekking heeft.

Dr H. C. Rutgers, die in de wereldfederatie der studentenbeweging een vooraanstaande plaats inneemt, deelt daarvan iets mee in zijn boek: „Door Amerika, Japan en Korea naar China". Bij zijn reis met Dr Mott merkte hij toch op, dat er ook eenige kisten met boeken onder de bagage waren, welke al het mogelijke bevatten van de landen, waar zij naar toegingen; het nieuwste was present; want Dr Mott wil steeds op de hoogte zijn van land en volk enz. waarheen hij op bezoek gaat, om zoo beter te weten, hoe hij leiding geven moet aan het werk.

Dat wij een artikel aan dezen merkwaardigen man wijden vindt zijn oorzaak in het feit, dat hij 25 Mei j.l. 70 jaar geworden is. Wij hebben niet gemerkt, dat er in onze Christelijke pers veel aandacht aan dezen jaardag is gegeven. In Ame-

gegroeid is met granulatieweefsel, zooals dat ook gebeurt bij een steenpuist, waar de pus uit afge-laten is; en we zien dan dikwijls, hoe wonderbaarlijk snel zoo'n holte nog dichtgroeit. De patiënt voelde zich toen nog wat slap, maar genas verder zonder stoornis.

Vreemd klinkt het dan ook, als Geiger vraagt: „Wie kan dit wonder begrijpen?" Ik antwoord: hier is heelemaal geen wonder geschied; als we nog van een wonder moeten spreken, dan van dit, dat Geiger er, ondanks deze „behandeling" nog zoo goed afgekomen is!

En het is niets anders dan zuivere fantasie, als hij verder schrijft: „Het is mij dan ook duidelijk geworden, dat ik in een ziekenhuis of kliniek door de groote zwakte der eerste dagen gestorven zou zijn". Ons antwoord hierop moge aldus luiden (en dan is het heel wat minder fantastisch dan zijn veronderstelling): ik geloof, dat hem in een kliniek heel wat van de narigheid, die hem nu in Moettlingen overkomen is, dan bespaard zou zijn gebleven!

* * *

We willen hiermee deze artikelenreeks over de „Geloofsgenezingen in Moettlingen" beëindigen. We konden natuurlijk maar enkele gevallen bespreken, die typeerend zijn. We hebben dit gedaan op een wijze, die u misschien ietwat aan het griezelen gebracht heeft; omdat het hier en daar zoo concreet was! Voor een deel bied ik u hierover mijn excuses aan; niet echter voor het concreet-zijn! Want ook de propaganda-lectuur over Moettlingen is concreet. Juist omdat diverse „genezigingsgeschiedenissen" zoo uitvoerig vermeld staan, met al de ziekteverschijnselen erbij, zijn ze zoo uitermate geschikt indruk te maken bij den lezer; denk maar aan dat verhaal van den gebroken pols! En wanneer men nu, zooals ik, overtuigd is, dat hier van „wonderen" in den strikten zin van het woord, geen sprake is, dan kan men dat niet anders aantoonen, dan door even concreet op die ziektegeschiedenissen in te gaan!

Ik heb geen theologische kritiek willen leveren; wel ben ik hier en daar, de aard van het onderwerp bracht dit mee, het theologisch terrein dicht moeten naderen; mijn bedoeling was, in hoofdzaak een kritiek te leveren vanuit medisch gezichtspunt. Want ook al wil men niet ontkennen, dat God in 1933 nog even goed de macht bezit om dooden op te wekken, blinden het gezicht te geven, lammen te doen wandelen, als ten tijde van Jezus'

rika, het geboorteland van Dr Mott, geschiedde dit des te meer. Niemand minder dan de bekende Basil Mathews heeft een biografie van Dr Mott in het licht gegeven, dat in het Duitsch vertaald werd en verscheen onder den titel: „Ein Christ auf den Strassen der Welt, das Leben des Dr John Mott"; het werd uitgegeven door Prof. Dr Julius Richter.

Dr H. C. Rutgers heeft in een ander boek van zijn hand: „Wat ik op mijn Indische reis zag", een apart hoofdstuk over „Dr John R. Mott". Hij geeft daarin verschillende bijzonderheden over dezen mensch, dien hij als secretaris vergezelde op een van diens wereldreizen. Zoo lezen wij op bl. 41: „Van indrukwekkende hoogte gestalte, en met een zeer markante kop is hij een van die personen, die overal onmiddellijk opvallen en als leider herkend worden. Wanneer men hem ziet, dan behoeft men geen oogenblik te aarzelen, maar dan weet men dat men een man van karakter voor zich heeft, een van die wilsmenschen uit één stuk, wier leven een rechte lijn van ontwikkeling volgt, en die zich met alle trouw en toewijding geheel geven aan wat zij als de roeping voor hun leven onderkend hebben".

Deze wereldorganisator is natuurlijk ook een wereldreiziger. Dr Rutgers vertelt ervan: „Toen hij zijn zilveren brulloft vierde, was hij van die kwarteeuw meer dan dertien jaar buiten Amerika op reis geweest, en van de resterende jaren was hij het grootste deel nog niet thuis geweest, maar voor samenkomsten binnen Amerika afwezig. Thans vergezelt zijn vrouw hem meestal, zooals nu ook op deze reis door Nederlandsch-Indië, maar zoolang de kinderen nog klein waren, ging hij bijna altijd alleen, zoodat het niet behoeft te verwonderen, dat eens met Kerstmis op het verlanglijstje zijner kinderen voor Father Christmas stond: Please, bring Daddy home again".

Het Indisch Dagblad noemde hem den modernen Ahasverus, den wandelenden Jood, die nimmer rust vindt. Dr Mathews heeft in zijn boek over Dr Mott een apart hoofdstuk onder den titel: „Der Odysseus unter den Missionairen".

Wilt gij een blik slaan in het hart van dezen mensch, dezen grooten mensch, die door den president van Amerika voor de hoogste betrekkingen is aangezocht geworden, maar steeds heeft geweigerd; om in rechtstreekschen dienst van Gods Koninkrijk te blijven, — lees dan eens, wat hij onder de aantekeningen van zijn tweede wereldreis schreef:

„Oorzaken tot danken aan het einde der tweede wereldreis.

Overtuigend bewijs, dat in ieder bezocht land ons bezoek werd afgelegd op een tijd, bijzonder naar Gods voorzienig bestel.

omwandeling, dat ontslaat ons niet van den plicht, om, wanneer zich verschijnselen voordoen, die op het eerste gezicht „wonderlijk" schijnen, of die zich uitvegen „wonderen" te zijn, door de krachten van den verrezen Heer, nauwkeurig na te gaan, of die verschijnselen inderdaad wel te danken zijn aan een bijzonder ingrijpen Gods in het natuurgebeuren.

Want van wonderkrachten gaat een spraak uit. „Het wonder is altijd onbescheiden, het wil de geheele wereld bewegen". „Elk wonder is, in tegenstelling met de gewone natuurverschijnselen, tendentius". (97) Ook hier wil het het heele Christendom bewegen; dat Christendom, dat zóó ingeslapen is, dat God er op enkele uitzonderingen na, Zijn Heiligen Geest weer van heeft teruggetrokken, zooals Karl Wirth zeide! Nu is „beweging" in het Christendom niet kwaad, als die beweging maar uit God is. En nu zou ik niet gaarne een oordeel vellen over het al-of-niet-geloofig-zijn van Vader Stanger of van Ernst Geiger of van broeder Gehring (die taak is ons nergens opgelegd), maar we moeten wel onderzoeken of die genezingen een duidelijke Godsspraak bevatten, of dat deze genezingen slechts te danken zijn aan werkingen en krachten, die God in de natuur gelegd heeft en die dus „Zijn maaksel" zijn.

We moeten oppassen, dat we het „maaksel" niet gelijke eer bewijzen als den „Maker"! Want dan bedrijven we afgoderij, zij het onder vromen schijn.

Daarom moeten onze menschen uit hun oogen zien; want wie naar Moettlingen gaat, moet eerst de theorie van Moettlingen aanvaarden; men „maakt" er u maar zoo niet beter; men eischt „critieklooze" instemming met al wat de broeders u daar voorzetten. En daarom eindig ik met te wijzen op het 10de gebod der reddingsark, waarin de wensch geuit wordt, „dat ge rijk gezegend naar lichaam en ziel naar de uwen moogt terugkeeren". Wie ooit zou willen gaan, denke hieraan: „rijk gezegend naar de ziel", maar dit geschiedt alleen in den weg van de Heilige Schrift, niet in den weg van een eigenwillige uitlegging daarvan.

L.

P. JASPERSE.

95) E. Geiger: Geloofsgenezingen, pg. 10—15.

96) A. F. Soer: Moderne Aphorismen uit de Interne Kliniek. Tweede bundel.

97) E. Liek: Münch. Mediz. Wochenschr. 1933, No. 6, pg. 226.